

אספרה שמך לאחי

♦ כ"ו ניסן תשפ"ד ♦

הסגן שהוא הכהן שהכינו במקומו אם יצטרכו עמד לצד ימינו, וראש בית אב של משמרת הכהנים העובדת בשבוע זה מצד שמאלו. הכהנים הכינו לו קלפי בכלי עץ חלול עם שני גורלות, בתחילה היו עשויים מעץ, עד שהתמנה יהושע בן גמלא להיות כהן גדול והוא עשה אותם של זהב. הכהן גדול התכופף והכניס ידיו לתוך הקלפי, טרף ועירבב את הגורלות, והעלה במהירות את הגורלות בשתי ידיו, אחד בימינו ואחד בשמאלו, בגורל אחד היה כתוב "להשם", ובשני היה כתוב "לעזאזל" ומספרים חז"ל שכל ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק בכהונה גדולה, היה עולה הגורל "להשם" ביד ימינו. ואצל כהנים שאחריו, לא היה כך תמיד, וכשהיה עולה בימינו, ³ היו כל ישראל שמחים, ואם עלה בשמאל לא היו כל ישראל שמחים, אם היה עולה בימין, הסגן היה אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך. ואם עלה בשמאלו, היה ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך.

♦ בואת יבא אהרן אל הקדש ♦

אחר מיתת שני בני אהרן, נדב ואביהוא, הצדיקים הקדושים ¹ שמתו במיתת נשיקה, באופן שונה קצת, משאר צדיקים המתים בדרך זה, ששאר הצדיקים שמתים במיתת נשיקה, הנשיקה מתקרבת להם, אך נדב ואביהו הם מעצמם נתקרבו לה, כנאמר **בְּקִרְבָּתָם**, לפני ה', כי הצדיקים הללו גם כשהרגישו שמתקרב מיתתם, לא נמנעו מלהתקרב לה' ולהידבק בנעימות עריבות, ידידות חביבות, חשיקות מתיקות, עד כלות נפשם, ולכן משה רבינו נצטווה לומר לאחיו אהרן הכהן שלא יבא אהרן להיכנס בכל זמן אל הקודש לפני ולפנים, לקדש הקדשים. ² כששמע משה רבינו דברים הללו, היה לו צער גדול, ואמר: אוי לי, אולי חלילה נדחה אהרן מגדולתו? אמר לו הקב"ה לא כמו שחשבת, אלא בכל שעה שהוא רוצה להיכנס יכנס, רק שיכנס בסדר הזה, עם הקרבנות האמורים בפרשה, כמו שרואים שלא נזכר בפרשה שיעשה כן ביום כיפור בלבד, אלא מתי שאהרן ירצה יכול להקריב את הקרבנות כמו ביום כיפור ולהיכנס לקדש הקדשים, אבל שאר כהנים גדולים שיהיו מזרעו אחריו, הם לא יוכלו להיכנס רק פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים בלבד.

♦ והכהנים והעם העומדים בעזרה ♦

הכהן גדול היה צועק בקול רם, "להשם חטאת" ובאותה שעה ⁴ היה מזכיר את שם השם, והיה הוגה את ה' באותיותיו, וכשהכהנים והעם העומדים בעזרה היו שומעים את השם המפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הכהן גדול קשר לשון של צמר סרוק בצבע אדום בראש השעיר שעליו עלה הגורל לעזאזל, העומד להשתלח למדבר, וקשרו בין קרניו, וכמו כן קשר גם בשעיר שעלה עליו הגורל לה' בצווארו כנגד בית שחיטתו, ולא בראשו, כדי שלא יתחלפו השעירים.

♦ ונתן אהרן על שני השעירים גרלות ♦

שני שעירים קנו בבית המקדש לקראת יום הכיפורים, השעירים נרכשו בכספי ציבור, מהונם של עדת ישראל, ולא מרכושו הפרטי של הכהן גדול, שניהם דומים במראה, שחורים או לבנים, ושונים בגובהם, וגם שונים במחיר, והיו קונים אותם ביחד. הכהן הגדול היה מגיע לצד צפון המזבח, ושם היו שני השעירים, עומדים צמודים זה לזה, כשני אחים דומים, פניהם למערב לפני ה', ואחוריהם למזרח, הכהן גדול היה לבוש בבגדים לבנים, ונעמד מאחוריהם,

1. אור החיים ד"ה או יאמר

2. ויקרא רבה כא ז

3. תוספתא יומא ב' ז

4. דרשת קול בן לוי לבעל ערוך השלחן עמוד 7, וחוקת עולם לר' שריה דבליצקי עמוד כ"ב.

♦ וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמְדַבֵּרָה ♦

את השעיר לעזאזל, היו שולחים ביד איש עתי, איש שהכינו אותו מערב יום הכיפורים, וכידוע האיש הנושא את השעיר לא היה מוציא את שנתו, כי היה מת באותה שנה, לכך היו בוררין איש שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה, ע"י שבדקו בחכמת המזלות שהיתה קלה בעיניהם, ואותו היו שולחים.

לא הוצרך לכך, אבל זה היקל לו על ההרגשה, שאם רוצה הוא יכול, כך נוהגים אנשים ישרים.

♦ וְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר בַּמִּדְבָּר ♦

המשולח כשהגיע למדבר עלה לראש הצוק, שזה הר גבוה וזקוף, ונוטל מבין קרני השעיר, חתיכת צמר סרוק ומשוך כמין לשון, וצבוע אדום, הנקרא "לשון של זהורית" שהיה מונח בין קרני השעיר, חציו של הלשון קשר בסלע, באבן גדולה הבולטת מן ההר, וחציו השני של הלשון קשר בין שתי קרניו של השעיר.

מטרת קשירת הלשון הוא, כדי להבחין בסימן שהולך להיות, שאם זכו ישראל ונמחלו עוונותיהם היה הלשון מלבין, כל הצבע האדום יפוג וייהפך ללבן, אך חציו קשר בסלע, כי אם יקשור כולו בין קרניו, הרי יתכן שהשעיר יכופף את ראשו ולא יוכל לראות אם הלבין הלשון, אבל אינו קושר את כל הלשון בסלע, כי ייתכן שילבין הלשון קודם דחיפת השעיר, ומתוך רוב שמחה על הסימן של מחילת העוונות, ישכח המשלח לדחוף את השעיר ולא יקיים את מצוותו, אבל עכשיו שחולק את הלשון לשניים, לא ילבין הלשון עד שתגמר מלאכת הקשירה כולה, ולכן קושר תחילה את מחצית הלשון בסלע ואחר כך קושר חציו בין קרניו ומאחר שהוא עסוק בשעיר באחרונה, לא יניח מלדחפו אף אם ילבין קודם דחיפתו.

וכאשר גמר לקשור את שני החצאים דחפו את השעיר לאחוריו לצד אחוריו והוא מתגלגל ויורד במורד ההר טרם שהספיק השעיר להגיע לחצי ההר התפרק לאברים אברים, עקב ההזף, והאבנים הבולטים בהר.

לאחר שדחף את השעיר חזר המשלח עד לסוכה האחרונה, והמתין בה עד מוצאי יום הכפורים, ואף שבהליכתו הולך יותר מתחום שבת, ההתירו לו לחזור מהלך שני מילין מן ההר עד הסוכה מפני הסכנה לשהות לבדו במדבר עד הלילה.

♦ וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עֲלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתֶם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה ♦

השעיר היה מוליך את כל העבירות של בני ישראל למדבר, ובני ישראל שמחו מאוד על הדבר, שבזה ימחקו כל החטאים, וחיכו בקוצר רוח לשעה הזאת, וכמובן שבין הציבור היו גם חמומי מוח, שמוצאם היה מאלכסדריא, שלא הסתפקו בזירוז המשולח בצעקות בלחוד, "טול וצא" "טול וצא" אלא גם הרימו ידים ותלשו בשערו, כדי שימהר להוליך את השעיר, ולא יעכב את עוונותיהם, ומחמת כן, לא היה ברירה אלא לבנות גשר מיוחד שעליו יצא המשולח עם השעיר, להינצל מידיהם התוקפות של הבריונים הללו, ואמנם ההרגשה הפנימית שלהם היתה נכונה, שהרי לא רצו שיהיו להם עבירות אפילו בדקות ספורות נוספות בלבד, אבל ההתנהגות הזאת לא מצאה חן בעיני החכמים, כאילו הכל תלוי בשעיר המשתלח, ומשום כך מבזים ומצערים את המשולח, תוך חילול החג של תלישת שערות, במקום לשוב לה' על החטאים, ולכן הטילו את האשמה על הבלתיים השנואים להם מכבר מחמת מעשים אחרים, ואמרו שהבלתיים עשו כן.

ואכן אנשי ירושלים, רוח אחרת היתה נסוכה בהם, ונהגו כבוד במשולח, לא צועקים ליהודי ההולך לטובתם, "טול וצא" ואנחנו נשב כאן בכבוד, ולא נעשה כלום, אלא מלוין אותו מסוכה לסוכה, ומכינים לו מזון ומים, שהרי אם נצרך לכך מותר לו לאכול ולשתות, ואמנם אף פעם

5. חזקוני בשם המדרש.

6. יומא ס"ו, ע"פ אש קודש ב' דסוכות, גפי אש יומא פ"ו אות מ"ד.

עיצוב ועימוד: בהירות
b65271000@gmail.com

ניתן להשיג בטל': 053-314-1925
ובמייל: wa052052@gmail.com